

מערכי שיעור ליום הזכרון ליום השואה והגבורה הגמנסיה העברית

בין בדידות לקהילות.

יום הזיכרון לשואה ולגבורה יחול השנה בתאריך 8/4/2021.

במצגת זו יוצגו המלצות למערכי שיעור למורים המקצועיים/למחנכים וכן פעילויות אלטרנטיביות שניתן לקיים. דרכם תוכלו ליצור דיון ושיח על האנשים/נשים שניספו ושרדו, על הבדידות הגדולה הנפערת בחייו של ניצולי השואה והיכולת של הקהילה לסייע.

טקסטים לטקס יום השואה הבית ספרי בסימן בדידות וקהילתיות

שאלות לדיון:

מה אף פעם לא ניתן לקחת מאיתנו

גם כשאנחנו מרגישים שאין לנו

שליטה על המציאות החיצונית?

ועדותו של יעקב הכומר:
...הגעתי בלילה, באפלה ומיד העלתני בעלת הבית לעליית הגג ששימשה לאחסון תבואה. תקרתה
היתה נמוכה מאוד, לא היה בה כל חלון מלבד רעף אחד של זכוכית. פינה אחת הובדלה בכסת תלויה
על חבל ובעלת הבית הכניסני לאותה פינה. עמד שם קמטר (מעין שידה) מעץ ועליו שכבתי כל הזמן.
לא יכולתי להלך, כי התקרה רבצה ממש מעל הראש. נוסף לכך אסורה הייתה עלי ההליכה משום
שמתחת לעלייה גרו אנשים והבית כולו בנוי היה עץ. אסור היה לי לזוז פן יקלטו רחש כלשהו. כל
הזמן שכבתי. מחמת השכיבה הממושכת קפאו איברי לגמרי, רגלי וידי נתאבנו ולא הרגשתי בהן כלל.
לא האמנתי שאוכל אי פעם להלך ולנוע. רציתי לשלוח יד בנפשי.
לא מיד נכנעתי. תחילה רציתי לפרוץ את הדלת ולברוח הרחק- הרחק... לישון בשדה, מתחת לגשר,
לאכול שיירים- ובלבד שאהיה בן חורין... ובלבד שיהיו שמיים מעל לראשי ואוכל להריח פרח... ספק אם
הייתי נשאר בחיים בחופש, אך בטוחני שהייתי מאושר יותר...
הנוראה מכל הייתה הבדידות. לא היה אל מי לפצות פה. הקירות, הקמטר ותו לא... קבר ריק, אילם.
ובקבר הזה נגזר עלי לשבת שנים, ובכל שנה חודשים... ובכל חודש ימים רבים כל
כך... ושעות... ורגעים לאין ספור..."

טקס יום השואה הבית ספרי בסימן אטקסטים בדידות וקהילתיות

שאלות לדיון:

במי אני נזכר אם כשאני בסיטואציה לא נעימה?

איזה משפטים מחזיקים אותי, מעודדים אותי?

איך אני יכול להשתמש בדמיון בסיטואציות
קשות?

ויקטור פרנקל, נזירולוג ופסיכיאטר יהודי מווינה
שבאוסטריה, גורש לאושוויץ. בזכרונותיו הוא מתאר, בין
השאר, את מחשבותיו על אשתו במחנה:

דשדשנו בחשכה לאורך דרך היציאה האחת מן המחנה, כשאנו
מדלגים על אבנים גדולות ומתבוססים בשלוליות נרחבות.
הזקיפים המלווים אותנו לא פסקו מלצרוח כלפינו ומלהאיץ
בנו בקתות רוביהם. בעלי רגליים פצועות נשענו על זרועות
שכניהם. לא נשמעה כמעט מילה; רוח הכפור לא עודדה את
הדיבור. האיש שצעד על ידי הסתיר את פיו מאחורי צווארוננו
החשוף ולחש לי פתאום - "אילו הנשים שלנו יכלו לראותנו
עכשיו! אני מקווה שטוב להן יותר במחנות שהן נמצאות בהם".
דברים אלה עוררו ברוחי הרהורים על אשתי. דשדשנו הלאה
לאורך קילומטרים [...] לא נאמרה מילה, אך שנינו ידענו: כל
אחד מאתנו מהרהר באשתו [...] רוחי דבקה בדמות אשתי
וציירה את קוויה בחדות מפליאה. שמעתי אותה משיבה על
שאלותי, ראיתי את חיוכה, את מבטה הגלוי והמעודד. מבטה
- ואחת היא, אם היה ממשי או לא - היה מזהיר באורו אותה
שעה יותר מן השמש העולה [...]

אותה שעה עמדתי על פשר הסוד העמוק ביותר שעשויות
לגלות שירת האדם ומחשבת האדם ואמונתו: האדם נושע
על-ידי האהבה ובאהבה. נוכחתי לדעת, כי אדם שלא נותר לו
כלום בעולם הזה, עדיין מסוגל לדעת טעם אושר, ולו לרגע
קל, בהתבוננו אל דמות הנפש האהובה עליו.

ויקטור פרנקל, האדם מחפש משמעות, דביר, 1981, עמ' 53-54

טקסטים שיופיעו בטקס יום השואה הבית ספרי בסימן בדידות וקהילתיות

שאלות לדיון:

אילו אירועי חיים משמעותיים
חויתם, מה/מי היה חשוב לכם
שיהיה שם?

הוא גילה שאני קרוב לבר מצווה והחליט שהוא יעשה לי בר מצווה ויהי-מה [...] בארבע בבוקר, הוא היה מעיר אותי והיינו לומדים. וביום שני אחד הוא אמר לי: "הנה היום הבר מצווה שלך" [...] אותו בוקר הוא החשיך את הצריף עם שמיכות. על השולחן שהיה בצריף הוא שם שמיכה עם ארבעה נרות, באמצע שם את ספר התורה, הקים כמה אנשים שיעזרו לו בטקס, ואני אמרתי את הפרשה. אחר כך הייתה דפיקה בדלת, וכולם קפאו. הוא ניגש לדלת, ובדלת הייתה אימא שלי. הוא ארגן את זה שהיא תבוא. הייתה במחנה פלוגה של ניקיון שעברה ממחנה למחנה [...] הוא ארגן שהפלוגה הזאת נכנסה למחנה של הנשים, לקחה אֶתה את אימא שלי מחופשת והביאה אותה למחנה שלנו לבר מצווה [...] היא נתנה לי זוג כפפות של פלאנל שהיא תפרה לי מאיזה חתיכת בד ישנה והיא נתנה לי נשיקה, ולקחו אותה. אם היו תופסים אישה בצריף, מחנה של הגברים, היו מחסלים את כל הצריף. אחרי הטקס עשו מסיבה. הוא עשה כיבוד: הוא לקח את מנת הלחם השבועית שלו, חתך אותה לרצועות דקות של חמישה ס"מ על חצי ס"מ, מרח אותה בממרח קולרבי מהמרק של הלילה הקודם. זה היה הכיבוד.

טקסטים שיופיעו בטקס יום השואה הבית ספרי בסימן בדידות וקהילתיות

שאלות לדיון:

האם אתם משתייכים לאיזו קהילה? תנועת

נוער/משפחה מורחבת/שכנים.

במה מתבטאת הקהילתיות הזו? האם הם

התגייסו למענכם או שאתם התגייסתם למענם

בסיטואציה כלשהי?

מֵאָרֶק דְּבוֹרָז'צְקִי הִיָּה רוֹפֵּא וְחֹבֵר מִחֲתֶרֶת בְּגִטּוֹ וִילְנָה
שְׁבִלִיטָא. בְּזִכְרוֹנוֹתָיו הוּא תִיָּאָר אֶת חֲגִיגוֹת פּוּרִים שֶׁהִתְקִיִּמוּ
ב-1943 בְּצֶלֶן הַמֵּאִיִּים שֶׁל שְׁמוּעוֹת עַל חִסּוּלוֹ הַמִּתְקַרֵּב
שֶׁל הַגִּטּוֹ:

בְּעֶרֶב נִהְרָו הַמוֹנִי יְהוּדִים לְקִרְיַאת הַמַּגִּלָּה. בֵּית הַכִּנְסֶת
שֶׁבְּרֹחוֹב הָאֵטְלִיזִים נִתְמַלֵּא עַד אִפְסֵי מְקוֹם. חוֹשֶׁךְ וְאִפְלָה. רַק
עַל יַד הַבֵּימָה דֹּלֶק נֵר קֶטָן. צְפוּפִים וְדַחוּקִים עִמְדוּ הָאֲנָשִׁים,
וְכֵאֵילוּ מִמֶּרְחָקִי מִרְחָקִים הִגִּיעָה לְאוֹזְנֵיהֶם בֵּת קוֹלוֹ שֶׁל בַּעַל
הַקּוּרָא: שַׁעֲשֵׂה נִסִּים לְאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָאֵלֶּם בְּזֶמֶן הַזֶּה...

[...] הַמּוֹרָה גּוֹלְדֶּבֶרְגַּן נוֹשֵׂא נְאוּם: הַתְּאוּשָׁשׁוּ נָא. הַתְּאֻמְצוּ
לְהַחֲזִיק מֵעַמְד. סְפוּרִים הִירְחִים, הַשְּׁבוּעוֹת עַד לְמַפְלַתוֹ שֶׁל
הַמֶּן. וְהוּא שֶׁר עִם כָּל הַקָּהָל "שׁוֹשְׁנֵת יַעֲקֹב". "תְּשׁוּעַתָּם הִיִּתָּה
לְנֹצַח וְתִקּוּוֹתָם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר"

פְּתֹאוּם בּוֹקֵעַ וְעוֹלָה קוֹל מֵאִפְלַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ:

יְהוּדִים, אֵל יִיפּוֹל רוּחָנוּ, הִבֵּה נֶשִׁיר אֶת "הַתְּקוּוֹה". וְכָל הַצִּיּוֹר
שֶׁר אֶת הַתְּקוּוֹה כִּתְּפִילָה, בֵּית אַחֵר בֵּית. פֶּעַם פְּעֻמִּיִּים, שְׁלוֹשׁ
פְּעֻמִּים. בְּהַתְּלַהּבוֹת מִסְתּוֹרִית, בְּצִיּוֹן נֶפֶשׁ, כִּתְּפִילַת נִשְׁמָה
טָרֵם צֹאתָה".

ציר זמן הסטורי

- השואה היא אירוע היסטורי שהחל ב-1933 והסתיים ב-1945, במהלכו ניסתה גרמניה הנאצית להשמיד את העם היהודי, בהתאם לתפישתה הגזענית והאנטישמית. השואה חוללה רעידת אדמה שטלטלה ושברה את סיפי המוסר, החוק והתרבות
- לפניכם ציר זמן, מלווה בסרטונים, העוסק באירועי השואה. ניתן להציג את הסרטונים בכיתה או לתת לתלמידים לעבודה עצמית, בליווי שאלות.

<https://www.yadvashem.org/he/education/educational-materials/learning-environment/what-is.html>

מערכי שיעור למורים המקצועיים

- על רצח עם והשואה - מערך על סולידריות חברתית
- מערך על הספורטאים בשואה
-

מערכי שיעור למחנכים

- גבורת החיים- מערך לשכבת ז'
- מערך שיעור חסד וצלם אנוש
- מערך שיעור על יחיד ויחד חטיבה עליונה
- מערך שיעור בנושא העמידה בצפירה ביום השואה
- של מי השואה הזו?

סרטונים מעוררי דיון על סולידריות חברתית וקהילתיות

המפקדת הקטנה:

<https://www.youtube.com/watch?v=xejRZVzjTJs&feature=youtu.be>

הילד שהיה אבא לילדים:

https://www.mako.co.il/news-israel/local-q2_2018/Article-f2d09dcc51ab261004.htm?Partner=searchResults

דוד גור:

<https://www.yadvashem.org/he/remembrance/archive/2007/torchlighters/gur.html>